

Landskap: Göteborgs i Bohus län

Socken: Mollösund ^{Orust i Bohus län}

Berättat av Karl Brök, född år 1859 (i Mollösund)

Upptecknat av Albin Johansson år 1870

VASTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

222 (allmänt om fiske) Uppgiften rör Storsjöfiske Langfiske sen 1870

Storsjöfisket som vi fiskare kallar för Langfisket har varit huvudfisket så väl här på Stället som på många andra platser i skärgården.

Jordbruk i boskapskötseln var

fastig dåligt med här på Mollösund för det allra högsta var det en tio stycken fiskare som hade en ku te mans. i en enda häst var de hela på Stället som en fiskare äjde på den tia i no fins de inte någon häst alls i ingen fiskare har nåa ku heuer.

Langfisket har de varit mest på här omkring på Stället. ädminstone på Orust västra.

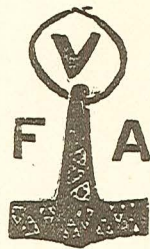
År 1875 va de gott me fisk. då va de en bård härifrån på hette Bruciant han fick elva väler på lödd en väla (10 st) (17 man) alls 154 väler på 56 hundre (56 82) backor) en backe 50 krök 200 famn (Oleeviksstrand dåligt fiske)

V. F. F.
Acc. 1928

1

Skriv endast på denna sida!

Kopia från Isof, Accnr. vff 1928

punkt 2)

2

Strandsittare de är vi fiskare som
har byggt upp sitt hus på hals bregstenaltarne ä ente
har på pass jordsmala, att en höna kan ede
sej snät på. Tju ä me så sitter di flesta
fiskare på ofri Tomt.

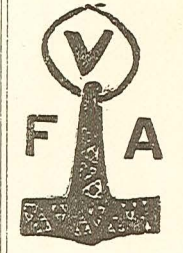
3) I visse fall var der en ä annan
husbarnne, som va fiskare, ä en liden bonde
på samme gång ä han hade dräng. Ä den
drängen sande husbarn ud på fiske i stäet
för sej, men drängen fick ente mer än si
drängton ä den va möd lida den me,
en tretti kronor om ä, ä för par stunn ^{hög} arbet ombord fick han
aut väre smäl ä läre sej ä göra lige bra som
di andra ombord. För utan fick han snart
me di gamla gobbarne ä göra, för di va ofta stränga.
Gamle ädanket bötsmänner liksä gemomet sjömen
var ude ibland för huvusedam, ever den man
som hade lagt ud pengarne för båden, udrednings
mannen hade en ladd i båden, men den man
som va oride för ham, han fick ente mer

V. F. F.
Acc. 1928

2

3)

3.

3) Än hålltödd, å Fjuge fem broks slabb.
mod di andre reare ombord för rednings-
man för båden Fog den andre hälfa å
hålltödd i Fask hövva.

4) Inget särdeles nytt fiske har
blitt infört te orten annat än för en Treffis
fem år sen, var det en gammal Skeppare
från Mälarsund som kom med ny metod
att fiska ål. Den metoden var att di ska ner
prälar på botten å sträcke ålrysserna emellan
vilken metod Skänningen har den da, i dag är
Skepparen hette Johannes Olsson han hade
lärt det från Skän. (Sånvisas Tu kolum. V.)
norsten har inte alls lärt Bohustänningen
nåt fiske, utan Fräs om har Bohustänningen
lärt norsten, i lang å sijnfisket

V. F. F.
1928
Acc: _____

5) Att ente fiska (eller) avsky män
dag i veckan de har ente förkammet
åtminstone här på di femtia åerna för-
utom Lånka, men att gå till sjös på Torsta

3

5) De var gamla viber att de var igen Tuoned

6) Klare himlar å stille väder var
ju de bästa vädret. å di gamla sa alltid att
om sydlig vind wa de bäst å fiska i Börarne
för då gick strömanen mot vind, å då kunde
de brögge sej i jämne vind.

Ovörs merkerna var, när almacken wa glups
så man nästan flög in på stäck, å när en kasta
lever te dam, så ble de rtt stort kitz på dem.
Likså röd i dagningen å smått rengfug var
märke te storm.

7 På sadna ställe som man fick här eller
fast mer backerna liksom i bratt kanterna wa
alltid fräckast me fisk, vid sadna brattar stod
allti fisken mera fast å borra mod sadna kanter.

8) Godt fiske ble det sade di gamla när di mötte
en kast, eller en bund som skälla med
ente bet, eller en säl i kölvant när di
gick te sjäss. Men skrimad dåligt möde
var ju om di mötte gamle kärringer, katter

V. F. F.
no. 1928

V. F. F.
acc 1928

5

5.

Punkt 8)

8)

Likväl präster, de va ju deras fasa
då spotta di å svar tice ete tag, ja gubbarne
te å me vände å gick opp tice sitt igen å kanske
inte gick ned den dan. Likväl på i stammen
när di sejla eller rodde tice fiske var märke
tice dåligt fiske. å så ofta nå kan vi vän om å gå
i land

9)

Förstora fisk lyckan) ja i vissa fall hände di
före, att om någon som ente hörde för båtten
gick ombord å stak någon ting från fiskredskapen
Likväl om ett fruntimmer kom gåmes å skriva
över fiskredskapen, då var turn gangen.
å att bota färgöressen) Hade di som bot att
om di la två trästickor i kass över ete ^{höl} tial å
altid hob brände opp, så hade de ingen verkan va
di hade varit omboror å gjort för föfens.

10)

Om sup vid första angvingen med backer
Likväl om di pinke i gaasen helst om di kunde
få fruntimmer att göra de, då var de
tur med redskapen.

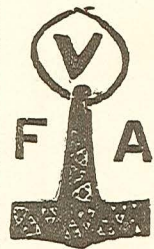

11) Wa man inte fick Tala om när en lå på
fiske, ja de va såna exemplar som är omnämnt
i punkt 8. Hattor ä Präster de var fiskare
fasa. Å arme den stackarn som råde te
å nämna sådne namn. Han var intet
säker på ate han klara sej för fyrhalla för
å bli svadd. men ate tala högt till
hvarandra under fiske de va ingen för-
bärdom på. Likse ate tala ^{om} tjocka backra
löser under ångnet de va tur me.

12) Men te å sedda å ponga under
ångninga, eller tala till hvarandra när
di strög opp backa. (Strög opp backa de va när
di hade spant å i bann) Eller gå på dass när
di sätta backa, de var aldeles förbjudet.
För gjorde di de, ja då får di gråda när di drar

13) Om der vissa sej en farkast om natta komma
sejlane me. Fända signaler men försvara
med de samma, de va varman för
storm å vräder (kavades tjockt)

V. F. F.
Acc: 1928

Punkt 14)

Ordspråk under fisket

7

Om di fick mårn fisk första gången
di dragg, de brydde di sej inte på mårn om
för då var de mårnfiske, de är inte bra
å göra mårnfiske. Men di andra gångerna
mår di dragg va di glada om di fick bra me fisk mår
di fick se 2 långa mer i vant, ropa di avoff.
Fick di se tre stycken på en gång, ropa
di ljus, ljuskärrare, å glister.

Når maden va färri ropa kokken eller skabman
backen skrattar. De va en back som va
fyrkantig på masseln som hall siulåda å der
la kokken fisk på, å potäterna dom hade
var man för sej. Dom la di i en kass som var
bunt av gamla stoftjanser, på massel som en
Foppkätta å deri la å potäterna var å en på
många di själva velle ha. Skrabett stängdes på
golvet ned mellan benen. Sedan når di hade åtit fisk
kokken ropa upp et. Men de va friska gubbar i alla fall.

V. F. F.
acc. 1928

7

Landskap: Göteborgs ä Bohus län

Socken: Mollösund

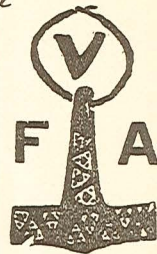
Berättat av mig själf

8.

Upptecknat av Albin Johansson år gammal

född år 1879 (i Mollösund)

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Uppgiften rör F.V. Backefisken

1) alla slag av backor har fiskare beagnat här på stället såväl i den gamle tia, som nu. Kaljbacker tju å fiske kolja å Torsk på, me klena totv garnfjäns(er)krok no 1) Långebacker å storbacker å en sort te å fiske länge på, å men en fisk man kan få på den. Der är länge fjäns(er) en famn länge med flä och krok på. (26 garnofjäns(er) å krok no 6) å backer är som kaljbacker men något klenare / hälleflundror backer är släta fjäns(er) på, inga flä och 2. nummer större krok. skejbacker är sådana som di fisker på Tanga me å ångner me rege.) rockebakar är och släta inga flä på fjäns(er)na å något större krok än på längebackerna. Länk de var när man pätte ut aua backarna en sextio, sjuttio stycken lina var av kampa, så pass grov som ett groft pennskafte / tråsa är av bomullsgarn. / länkmatta likaså en aln länge / kortmatta dito en half aln länge / flä skär vi av Tysk å engelsk bark. / Krok tju verkas av krockmakare av stalträd.

V. F. J.
1923

8

9 punkter) Ett hundra är två hundra famn.) en klova
eller splita är en fräbil som är sägat en ran i som
vi sätter kroger i. (3) bäckernas alla tillbehör.

Splitter eller klovar) bäckestroppar begagnas inte här,
bäcketrass) agnelag me flägan på) skerivor) skens-
knivar) agnknivar) kläppar) säken som man tar
fisken me, om den går å backa) kaksar till som äfiske)
sprättknivar) strubskäare fe å slagta fisken me.)
bäckereu) svansare) blåser) ar segeldeck å bäckes-
enar från ett hundra femtio, till tre hundra femtio
famn långa) Dräggar) som vi p~~oss~~ för bäckerna en i hvar en
å flera i reserv) (4. Småbäckefiske) 5.

När de ä pent vär om morran på ran eller seglar vi ut
en stund förs dragning å böjar kast. Dess långa ud man
ska. dess tillare får man gå hemifrån. (14) Hövet te skär^(omåskär)
Skabrässa i klavet) första å andra tvåbert. vi odling)
akta) skart på krogen - Gåskär) Skansen marstrandspästning)
på vängren) Gånkbräa) skansen i Bruvsund.) Sejda
på krogen.) Skansen på Ferne skär) Skagsunds kyrka ens.
Ramsälte röss på Skelpholmen ud igenom vänga) norr å
väster från morösund

Skriv endast på denna sida!

V. F. F.

no: 1928

Småbackefiska) 6/ När vi går ut om morgn å ska sätta
 backa, så börja frun Timmerna å liksom om der var nån
 pojke i huset, te å skena, - De bär di upp en stor korg full
 å sker, å så en balja in i köket som di skinnar över,
 Fläcker upp skela langsigenom me en skinkniv, å gnet
 lägger di i ett fat eller och en skinnsko som ligger der tills vi
 kommer ikand me backa, En Tim två ågner eller lägger
 lina å ågnet på Träget, å en pojke eller titen förs grend
 bussen för di som ågner. När vi ska pätta backa, så padder der
 en man akter vid radnet me backe Träget på knäna
 å kastar ut lina å per efter så da gör grete ut så der inte går
 två Tim flera kacker i korg) när di då har pte så seglar
 vi di mesta gånger me Tim den första endan vi pätte å sker
 dra när backa har ptat i en Timme eller påger ~~sett~~ men
 vi får ha naga reda på mejjet der vi börja annars får vi
 dra derifrån vi sluta å kasta. (7) Tre å tre man i kvar
 lag, lika många backor Tim mans, många lag har båten
 ihop' men så är der och lag som en man åger båten eller jover
 men förtjänsten bytas liksedant, utom en liden del för motarbet
 Fångsten är olika många gånger så dätigt att onar inte kan sälja,
 ofta sker de bytes

Skriv endast på denna sida! handla me bömmerna.

V. F. F.
1928

V. F. F.
1928

11

11

11
B) Storsjöfiske (9) Fiskare härifrån mollund har legat på stor-
sjöfiske, ifrån våra förfäders tid. Och kallas på förfarande av-
komlingar efter arkomlingar men i mindre mängd än i den gam-
la tiden. (11) En bänk i gamla tiden var fyre hundra te mans utom
alle märkebacker, och för tiden ä de ätte nio hundra te mans utom
märke / märkebackorna var häftad med Reare backerna / En
stubb för var ett hundre reare, utom spriger, slakbar, ä hundre kräsa-
na ä de två hundre på man utom slakmans backer, ä en änta-
slabb eller pläntispråk / en dank de är en my tjänna me nytt
flä på. In de var ofta fär i den gamla tiden, En feg för en dank,
ett hundre ä två hundre famn, (12) Om vintern i den gamla tiden
var de en eller flera dar som di gjorde de vanten till fiskebådan, vanten
tog di in i köket i ett å Reares hus, ä på hade di en stor tjärbalj mit på
golvet me tjära i som di klena på vanten när di hade lavat den,
de var inga vaxduksmatten ä dörd draperier dä. Sinne i mars, april måned
tog di båtarne i sjön, Dä va di dom i den ena på en plank som
di kava för bugsteban, ä akter vä bagstävven hade gultarone en grov
slan som di hade med stävven ä en bergspacc ä rugga på båden me
ä på fult ä prätkar opp grå däck ä rugga på kam den, ä rugga på
rugga på, hurra na går han, på gick han me en bra fart ibland

Skriv endast på denna sida!

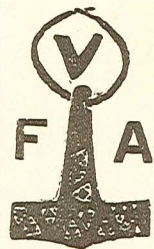

11 ä i bland stena di på halve väjen, ä dä va de för gubbarna te ä
 vaa ud i vand ä fö lagt mit under kättn på di fick båden te ä gä igen
 men di hade ofta en uppvärmare att fa i bland, på di va inte på rädda
 för ä gå över stövelkragerne när de gälde, sinna va de te krana
 ä rese masterne, krana på ut som ett. Å. som stå för ett brev
 me en grov Tälja i Fopp på, Så va de för gummerna ä laga te bygg
 kvass en gång bygga dom di som hade lödel i båden, ä nä di hade byggt
 skulle di dricka, dä bö di tiv ete litet kalas med brändvin ä drick
 ä dä skulle gamla fartygsbokepare vara, me ä huvudredarn för båden
 ä di skulle alti sitta framme vid bordet i hägsädet,
 baka de baka di en hel säck mjöl den som hade råd till de,
 hårde kaka ä grislekavring, provianten ombord ^(köptes) över ett
 ä sätte opp på fyllekuna, de va bratbecker, som di kusa
 för de, hvilket orann di har här på stält den de som i de
 är. (Hafärden hänvisas till kolom 8. i Storsjöfiske
 Punkt 13) när vi skall gå till sjös. på de första man gör, te ä räkna
 opp flaget i tapp det manar folket ombord, sinna när di
 är segeklara, så gör skeppan till rodet och styr ud till ytre
 skär. Sinna den som hade platfoden i land, de var den vaktten
 som hade de sista vaktten föriga resan, han fick fa vaktten nu.

V. F. F.
 Acc: 1928

12

111

III Igen Tius de ble jämn Tione, Sinna går de vakt för vadet Trä
 å Trä man om gängen, Skusen påtes ifrån yttre skär Tiu den
 punkte man ämnar å gå in, om vind är jynsam så gör man
 ju ud loggen med de samma man påtes skusen, är de då foke
 luft när man vänta sig vara ve land, får man bodda afta
 för å inte köra i land, När vi kommer på grön å de är gode
 vär, Så kastar vi och drar mat å dag are dar i vecka på
 när som sönda, då ligger vi stic å pustar ud, arbe me
 fisken under fiskat är, på fort vi får den på däck på
 strubskär vi den are de samma, för att den ska bli vit
 i fisken, sinna får han ligga i bingor Tius vi får
 dratt bacherne, då sprätter vi upp ham å tar lever hyd
 å farmar ud fram sinna släpper vi den i rummet å påtter
 den i stara lavar, eller och tigger den färsk när de är
 passanne tid att den står sig färsk, arbetet me bacherne
 de tar kvar om sinna bacher å ängner igen eftersom vi
 får dom in man för man, mat hällningen är en fär kaffe
 på förmidda, som de får gå ner å dricka halva laget om gängen
 under de vi drar, snidda för vi inte ti å äta förän vi får
 dratt bacherne, Tiu å me om de är väder ingen mat, förän vi

V. F. F.
 Acc 1928

13

X

x fisken ä gjord färri ä lagd mer i rummet. I den gamla
 Tia sprättes fisken i skebåden med samma di dragg, men
 de förekommer ente no. Skeppsandakten ombord den
 födde di noqa helst lördä ä pönda mest i den gamla Tia,
 när vi kommer Tiu frammande kammar, gör fiskelagera
 ombord te hvarandra, ä spräkar än om fiske ä än de
 ena ä än de andra, huru många länker di har haft ude
 två djub di har haft, ä hvar som va frackast one fish,
 m, m. (14) För i den gamla Tia va de fjorton man i laget
 gædder, resten märke) no ä di sju ä åtta man sen vi har fåte
 motorer. Ställningen ombord bland fiskelagera ä
 nock på god, i di gamla tid kunde di väre te sammans
 ä plide ud två tre bådar, ä di kommer ganska bra
 överens no me, För de duger ente, g te ä jä snörre
 på hvarandra, ä förefaller de när gång, på fär de snart
 glömmas, för utan skulle de ble slätigt me fisket.
 speciella ä liggande ä äte alle man får ha samma ombord
 på sjön, liksom under fisket, åtminstone di äldre,

V. F. F.
 Acc. 1928

15) I den gamla ka fick kallademänner i slabbkarta
 mätta i skrubfiskan. Et lubb ä Torsh. no derimod
 när slabbman får vart ude etc är. Så sedan di
 andre ärerna som han gör för slabbman, får han
 ligge stor ladd som reare. (16) Först när beredare
 har fått fisken i land från bådarna, så först genas den
 sen fläckes den sen skäras di den ren i store kringar
 som ligger i sjön, Sen tas den upp i pättes spiler i
 ä på hänges den upp i långa kraner te Torsh. när den
 då ä bra Torr, så skäres spilerna ud igen. Sen dross den
 ud på berge medan när de ä god Torr, ä Torshes så
 Tess den blir hård som en bräa sen legges den i staber
 på magasinet Tess den ska levereras. Klarshinen
 bresdes ud på store brädtämnar Tess den ä aldeles
 Torr. sen kripes den i småbitar pån den ska vare
 Te i pälje ud. Leveren släss upp i en stor kittel, som
 går en femton fjüge fat i, ä står den ä kokar sen de ä
 olja alt sammans sen häves ojan på fat den oja kallas Tran.

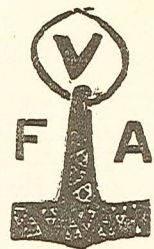
V. F. F.

acc. 1928

Schema ¹⁶

18) Över de gamla fiskebåtarna en del,
namn i Öknamn. Granaten, Tomteplåga
Forsöken, Lånpa, Xenobia, stampen, ulven

19) Fiskeplatserna för och nu,
en del. Lånpen 61 grader 50 minuter nordlig latitud
samt 1 grad. 45 minuter östlig längitud i hundra famns
djupet Börarne / Från 62 grader n. 4. till 7 grader W. Längs 100 famn
Halera eller Verkakerna är på 61 grad nordlig latitud 2 grader
30 minuter östlig längitud samma djup. Räckebanken
eller Wiking bank börjar på 61 grad och syd till 60 grader, ifrån
1. å 45 till 3 grader öst längitud. nordöstarne, med
utsyra i SSO. För östarne W. n. W. från Eggersund
Hårdmarka n. v. till v. från Eggersund. Berga W. S. W.
från Lindesnäs, Skäringa, S. S. W. med till Syd från
Lindesnäs. Pipransare till östligare likaså
blå bunn. ända ned till Holme grön
eller Hansholmen på Danmark allt ifrån cirka
hundra famn och in till gundare vatten t. ex 60 famn

V. F. F.
acc: 1928

Hva va ä göra när di kom på grön
(eller fiskplatsen) i den gamla Tia antingen di då bestämde
sig för Tanpen, Böarne, eller när an ställe som
di kunne tänka va bra med fisk. De första som
di gjorde när di veste ut di någorlunda va framme
de va te ä djube sig fram. Då mana di jieben langs
båten utsidan. ä en man sto på bårven me lodet i
hanna, ä när båden var i vind ä hade stoppat
faata, så ropa den man som sto på bårven, lodet
över bord. akterman var, ä så när di fick botten
så var de fuc ä hala opp lodet igen i händeraft när
di då fick de djubet d ville ha antingen di nu skulle vära
hundra eller ätti famnas djup så slapp di anker
ä de va ett stort anker som vägde en två hundra kilo
med trästäck ä ä deri va habba sjaklat en gräv
hampfoss som va två ä en halv ä tre tum i
genom skärning, två hundra famnar lång, ä så
när di hade släpt, så stäck di ud en hundra femti
famna först. Sinora när de var storm fick di
sticka ud mer. Ä hvax morra fick di förnya

V. F. F.
acc. 1928

17

I käftan, (stammen) antingen kvara in, eller
 slacka ud för de inte skulle skara sej av (Fågeln)
 Då hade de två bådar på däck, ä när de va godt
 väder fiska de me bägge två. Den största båden
 kalla de för udbia ä den som va mindre för insid
 set man i var båt, fyra te ä ro, en te ä dra, ä en te
 ä sprätte fisk, två man ombord, för de store båden
 lå alti fast, ä hade sluspid i bunn, men de hände
 ofta att han blåste på möt, så de miste både anker
 ä fåg ä då va de inte ant ä göra än te ä sejle hem,
 ä fåte lide nakt, ä när de kom hem, ja då va de ente
 ant ä göra, än te ä försäga ä skaffe sej anker
 ä Torv igen, ä på see komma sej ud på nyas.
 Ä då kanske att Turu va bättre att de fiska båden fuer
 på ente så lång tid, en måna, eller på der, ä då sege
 de hem, ä va glaa i hagen, i alla fall, ä när de kom
 hem, var de inte alti de sålde fisken Tyckte de att
 de var för dåligt pris, så bytta de fisken åtminstone
 reare, ä när de hade byttat fiskat ente på en kolme
 så sto de blinn, ä en man pega på en ladd

V. F. F.

acc: 1928

Å ropa vens å den, å den mann som
 sto blind, med hätta med över öga, för han
 fick inte se hvilken ladd den andre pegar på
 han ropa. Till exempel de å Olle anseras
 de är Johan Isakss de å Lars Jonass och så
 vidare. Fie han hade fått ropat allsammans
 och så tog kvar man sin ladd å rodde i land
 Fie sine gummer med, för di fick i flesta fall
 sköta fisken bäst di kunde, för gubbarne hade
 ju ett arbe ombord me, å ofta hade di fått
 sej en nubbe så di va oklara i skallen å då va
 di ju bara i väjjen, ja stackars fruntimnerna
 på den Fia di hade mät å stå i när gubbarne kom
 hem, fisk å sjöta, bak Fie udresta, så kanste ett
 brygg, å så en fise gubbe, som ^{di fick} dias med, å så
 i många fall, å inte fruntimna va ensamma der
 di gick, utan di hade en liten å bära på, ja stackars
 våra gamla medlemmer, Skrifolket har all något
 bättre nu, Half laddemänner å stäbkarlär på de
 sålde oftast sin fisk, för di var ofta folk från en annan plats.

V. F. J.
 Acc: 1928

19

17/ För i den gamle Tia när fiskare bytte sin fisk. ä beredd de den
 sjelv. så på hösten för fruntimmerna te marknaden me
 den. då fick di läna en gammal jakt ä på byrde di
 en man som segla dem te Göteborg eller Heddevaara
 fyra opp te sex i hvar lag. ä der låg di Tess di fick sätt
 sin fisk. än byta di sej te me mjöl ä matvaror åtmin
 stone de nödvändigaste. Här hemma no kan di ju
 ibland bytte sej te potater ä kanske män bit smör
 me. för bulle ä Torsh hos bönderna.

(Sång hänvisas till kolum 12 allmänt om fiske)

Kolum 19 Häufigen har di intet liggat
 möt på fiske utanför Ålesund bara ve enstaga
 förr. den onesta fisken som var der borta va
 löbb åtminstone för. Ålesunnare fiskar
 ju möa länge di me. men di ä rätt ofta
 Syd på Tampen på 62 grader i lång me oss
 ä fiskar berende på ate der kanske ä frackare
 me fisk ibland.

V. F. F
 Acc. 1928

Fort 13/ I våre föräldras tid när di hade plebat fiske om hösten
 så skulle bådarne på land, De första som va å göra de
 va te å gå te kraven å lyfta opp masterna i en bådan
 va här på stätt, sen va de tu å bogsera bådarne te mouon
 oppfagningsplatsen å göra klart för oppfag. Först gjorde
 di färri en lång grov tälja (kallas jena) så en kapstann-
 nare som di hörde ^{at} ~~to~~ grave stagar i som tre fyra man
 i kvar ene körde i å sprang rundt kring kapstannarn
 en man på i i ever akter ud på den å hælde å efter
 som di andra tog. Då lades en plankte te bugsteb under
 sia på båden liksom flera rullar under köl, å de va allti
 en utå di gamlaste som va länget ud i vandt å passe
 cötterne, Di som va i kapstannar å styva på V. F. F.
 säng. Ledna ente präkar bara fa, bara fa, han Acc: 1928
 kommer vittigt bara fa hurra, å på hade di en
 gammel fiolspelman som spelar å sang för de skulle
 gå lättare, å så fick di att en sup emellanåt
 så di va glaa i hågen di gamla gubbarne.

Sen när båden va långt oppre nock, så vade te å resa opp den
 å då sto, di en, å to man på var sida å passa me støtter
 efter som di andre lyfte opp. alle di andre gubbarne var vid
 båden langs sida man ve man å sette ryggarne fix å lyfte
 alle på en gång, å for att de skulle ske, så ropa en man ud
 Høtt å Løtt å res opp, å så klämde di fix, di gamle
 bådamne va tunga. derfor behövdes de stiva ryggen, di va
 oftast Frå å Frå bådlag, Fixbarnmans

när de var färdigt rodde di iland, å gick kvar å se
 fix sitt. å gjorde sej färdi fix skudätt som skulle
 stå på gräen. De va allti en utå rese som hade de var
 ett år eller höst. å då vade liv först vade kaffe å darr
 å sen vade påmpre halva (brändvindshalva) å när de hade
 håll på en stund så börja dansen, Då dansa gubbarne å
 gummanne i lertofflor så de sa smack i golvet å slo
 i Taget, å ropa hurra för Kronane, hurra för
 Brilliantane ja då va de dans me kläm i.

V. F. F.

Acc. 1928

De va inga jasskösser ä höge klackar på den Tia
 Den som inte kunne dansa, sad han eller di i ett ant
 rom eller bort i en vrå me en brändvinsk halv ä skära
 ä peng.)

Detta skau vara vår vänskaps-
 skäl, hurra. ä detta skau vara vår vänskaps skäl
 hurra, ä skam för den som iche vår vänskaps skäl
 vi dricke, hurra, hurra, den skålen går bra hurra.

Bailliantanes ~~satt~~ skäl hurra (eller Granatanes)
 när de då le in på smättinsmarne fick att gummerna V. F. F.
 se ä få gubben under armen ä Fraska hem me han acc: 1928
 för de hände att att di va rya i huvud ä ofta miste
 ler tåflerna på bennvägen, men de va roligt i alla fall
 på den Tia för Gubbanne kom godt överens på den Tia

Spelleman va ifrån en ann plats som di hade
 sänat bå efter i förväj, ja mins att en spelman
 kalle di för Wenngen, ä en hite Dristri.
 ä lite vridna va di spelmannerna me, helst när di fick
 några supar. i kvälaskett.

17)

Segling & manövrering hänvisas. (Se Storsjöfiske kot 13)
 Drömmar) Begravnin & begravnings följ beväda storm
 & motvind deremot & drömma om hästar i spring

Trödes på god vind (15) Berättelser om möten om
 karpens sjöormen har ja ingen kännedom om.

See bist) Fiskares yrke är många gång
 farofullt hårdt arbete för sitt levebröd
 men också intressant vid många tillfälle.
 Vårn Bohusläns härding, sade en gång, att
 fiskarebefolkningen är ett intelligent kraftigt
 släkte.

Här till duger ej
 Skäddare eller skomakare.

V. F. F.
 Acc 1928

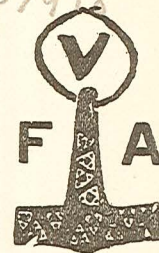
Landskap: Bohuslän

Socken: Mollösunds

Berättat av Albin Johansson född år 1879 (i Mollösunds)

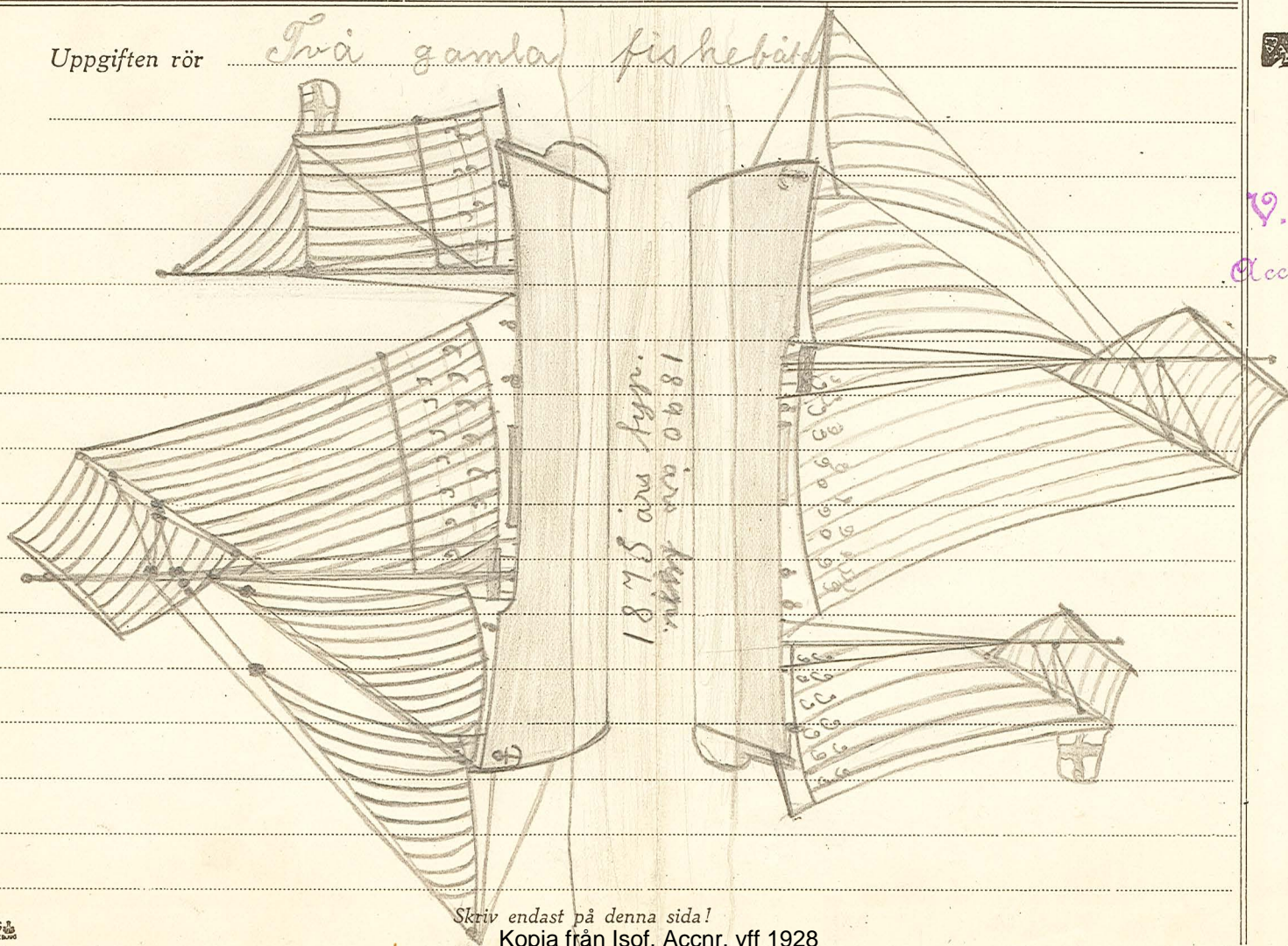
25
Upptecknat av Albin Johansson född år 1879

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Uppgiften rör

två gamla fiskebåtar

1878 års typ.
ritad av 0681

V. F. F.
Acc. 1928

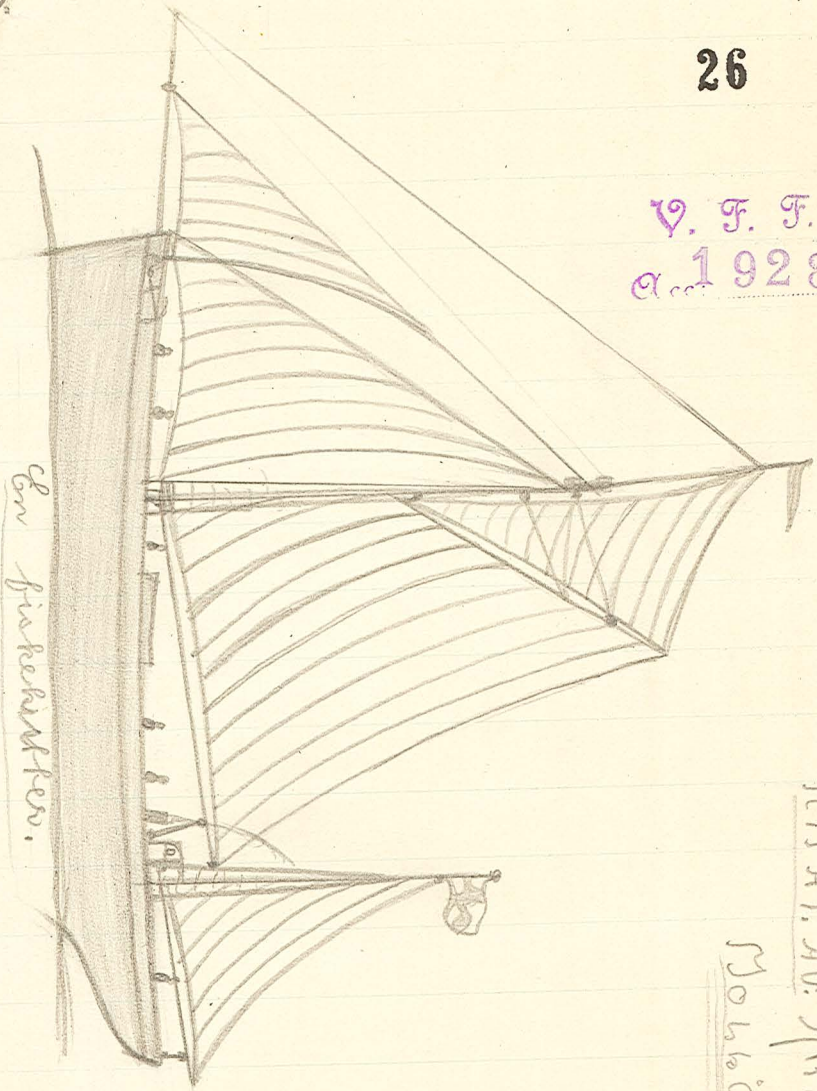
25

Skriv endast på denna sida!

Kopia från Isuf, Accnr. vff 1928

V. F. F.
accr. 1928

26

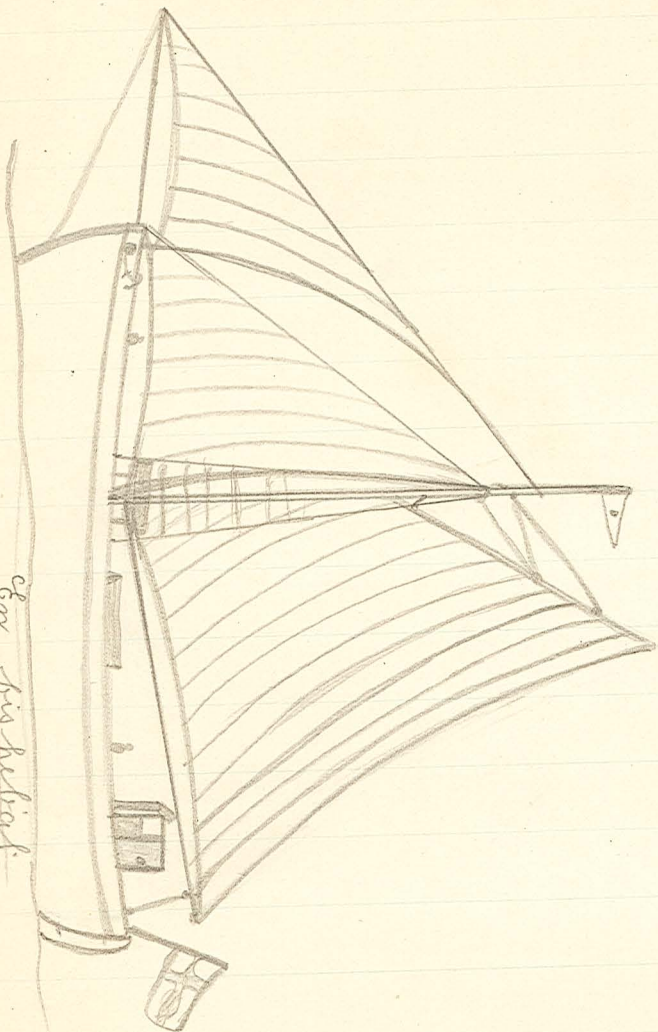

En fiskerikutter.

18 97 år gamm.

RITAT. av ARNE JOHANS-
MOHÖGSTRÖM.

RITAT. av ARNE
JOHANSSON
1895

En fiskerikutter.

1900 år gamm.

Landskap: Göteborgs & Bohuslän

Socken: Molösund

Berättat av Karl Mörk

född år 1859 (i Molösund)

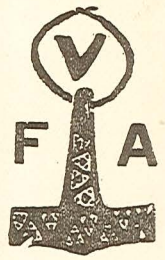
Upptecknat av Albin Johansson år 1880.

Likase mig själf ifrån 1892 Talet.

Uppgiften rör II Luffisket sen 1880 Talet.

1) Berättaren präjer att sakens försvinnande tur di kom an på en straffdom ifrån en högre makt, för di vanvörva sitta mot sitta prä den tra. En hel del sålde di till bömmerna i lastreis för en ringa penning å den siven la bona på åttvarna. Sitta kom prä alvar omkring 1880 Talet sista gången inne i fjordarne. Han varsvades när det va mörk mane. Då på di, na på branen i vandt, liksom fisk som hade silt i sej. 2) Landva, va de första som di hade å ta sitta med. Sitta sedde di sej siltgarn. Di flesta band fiskare själva, å den som hade nå till et. Bestående hos garn å vadbinnare i Städerna / et / Göteborg (likase senare Fiden Lysekil) 4) Genavader, hade bivar lag två stycken en stor å en lida. Den stora sto alti fast så länge der va silt i den. Å den lilla kastar in i den stora med, å tog på sitta silt med som di hade pått för den dan. Siltgarnen va siltgarn som stod i en rak stäng fyra i två stäng med en 30 fanns lina å ett anker eller drägge i bivar ända på garnen, dan drog di bivar

Skriv endast på denna sida! Morra,

V. F. F. Acc 1923

28.

Schema över redskapen till sjöfiske

2) upptecknad av Albin Johansson.

Landvadt som de börjas vid landet med liner på båda ändarna i vaden i mitten. i byxa den till land med hjälp av två stycken vadspele ett i kvar ända till vaden var vid land, sen halades vadem upp på land i handkraft till piven var kört i vaden (Stångvaden) stod fast med båda ändarna vid land (st.) stång tvärs över ett pund eller en vik. (Gnärpvad kastas i en rund ring och snörps ihop i botten, med en snäcker väjjer lina som går igenom ringar som kallas för bydsringar som sitter fast på stentärna. (Stålgarn sättes från land, med en lina fast i land, garnet står i en rak sträng med en lina i en sten i andra ändan. (Dringarn står lösa i en lång sträng i vattnet, cirka femtio till sjuttio, i varje sträng i en bojje med lykta på i varje ända, liksom en till flera dunkar på varje garn, drivs av ström i vind, (Skalrevad dras till land i samma stil som landvad, med den ~~fast~~ skilnaden att akter ut på vaden är fast en lång strukt som fisken samtar sig i. 28

Häkleparn användes icke här

V. F. F.
Acc. 1928

Buss i såväl vadar som garn med och mindre
 2 sty. tälmar på korkstärna såväl på Lillgarnen som på vaderna
 1 sty. stentärna, för användes de sten, men nu är det blysten.
 2 sty. bredsimmar en på var sida på såväl garn som vad
 stjärtar två Bläserna eller dunkarne olika läng efter djupheten
 kringbindning 1) Förlingsmasker olika upp till 5; 6. på var ända
 sänken) bly eller sten (Flöten kork) bröst i vaden en 30 alnar
 en duk på varje arm på vaden lite grovare än den vanliga vaden
 mellanduker något grovare än den duker som sitter opp under korkstärna

V. F. F.

1928

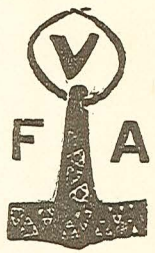
3 Garndunkar två garnen) Bläser två vaden (2 draggar eller ankare
 två kvaje garnbänk på garn (2 vadoxel) 2 garnsuvor en på sida
 ä en på stammen (2 pockprokar en kånsmeta i kvaje båt som
 tillhör laget, 1. Fädelorus lyktan i vaskoggen, 2 karbidlyktor på
 vadbåten en framme och en akter på däck (1 eller flera blässare på
 kvaje båt. Samt kvaje vadbaz två kvar och en sin igenkän-
 ning märke om natten med två lyktor (ett två gröna på topp) 3 vita) 1 vit
 2 hvita näte överhvarandra 3 hvita med efter dirken.
 Det ser ut som när en julgran är tänd. Likadant är det med vadflottan
 om natten om för tiden.

Punkt 4)

30.

Sillfisket

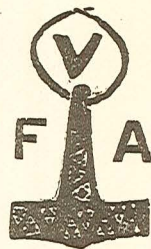
VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Gävida der inte va på möa pill, på stö di måtte der två
 gånger om dan bricket ofta kände. Da observerades om dan
 kerne vire päska, som sto på garna. (5) Wadlagerna va en
 fjorton man i hvar lag, sex opp till ätta va ägere om vaden resten
 va halvlottsvänner. Wadbruse var der i hvar lag de va
 äste om an ombord, kansarke var ätfärns opp pillen kan roba ut
 te kast, liksom kälde kan pillen för köpare och tog mod betalning
 Sillgarnslagerna två ifrån tre till fem man i hvar lag
 me lika många garn te mans (6) Di som ägde vaden
 tog kälte förtjänsta till vaden, resten bytes lika till alle man.
 Gänar som kocken, om di hade män som gjorde färdi mater
 ombord, han hade en kvarts lödder, Di som fiska pill med garn
 hade lika lödder, utom den som kälde bät, han hade en e
 en halv, ä två lödder mer än di andra. Något ann pybtem
 förekom inte (7) Wa di borta från pill hem med vaden
 fick di altid ligga uppe i något hus, hos män fiskare eller
 hos Selias ä Gretas, eller hos Petras för natta på golvet, bäst
 di kunne. Logementerna börja när snörpvaderna kom till
 på 1890 talet. De va kätot gamle fiskbodar som användes te buccment
 di inredes i rummet med bavar (kajjer) två ä två man i hvar bave
 (eller kajj)

V. F. F.
acc: 1928

30

matordninga när vi hade loament de va. Gill ä potäter
som kocken hade färri om gvelu, di dana som valaget
va ute ä på efter pill, eller hade di inte pill hade di alti män påt
fisk me sej som di kagga annars va de i flesta fall, kafe ä bröd
ä på va de om någon man hade näte särskild godt i si fina
(äska) matförädet kunde vera en bealde fläsk eller ost om han
hade god råd, matförädet i vad båten ä kaggen va en
äska me några skiver bröd ä smör på, ä på om blev var på
skäld att di kunde få kocht en kiffel kafe män gång annars fik
di drieka vand (9) när de va storm ä cvar eller
strömmen som förändra fisket. så man inte kunne vere
ute, utan fick padda ombord. Så koda var man bett arbe
några kann garn eller bätte garn. (Forsk eller skäde garn)
endel skar flä, endel läba hänsar tu hummertenor ä
band var av, alti va der män som kunne spela på en
munharpa eller en radigt karmarin som drag en straff
ä på kunde män att få höra en visa emellan ät av
den gamla typan. än smör skajstreg me att jämna kvarandras häska
liksä matfina när di skulle äta så va den kosta ä nätte gå länge ä
leta efter na, ä kanske inte fann den te den måltid som va försä di

V. F. F.

Dec: 1928

manns i vadlag va/lyvand (här på stället) (Fälmanas) (Svananasp
(alkane) (Svenskane) (Fälsett) hör i pojkar. se der på
den va båden der står en, som ä på mager som en udsvänd pill, eller
(skip) har du känt opp ore i vate (silla förstas)
(Sjuppköperi och sillsättning)

vär oppköbare lä på Torn ä skuev köbe pill
så ble de först, antingen man skuev belata för full last
eller och på Tunna likvä no på senare Tia på hektö
ä den som va först då på Torn fick först lasten hade han
då händelse vis man sup, att ge vadlaget fick han ofta godt mål
Silen räcktis opp i vandkräft i den gamla tiden på oppköpare
båten ä mästes eller tömdes i rammet, Suckassen som di tog
sile en vaa ore nymde två ä tre hektoliter, på de va styrt arbe
men de va starka pojkar, no på senare Tia pen vi har
fäto motorer lastas de me plim. Losningur
var två man i rammet ä äsa i mättet, två på däck ä kala
opp mättet, i tågstopper, ä en två gäng småpojkar
som bar eller släpa in korgerna i magasinet, för man
var att me ä bar pill, när man var på liten att en ente
dåligt orka me en hall hektö pill. Men de va voligt i alla fall om man

 V. F. F.
acc: 1928

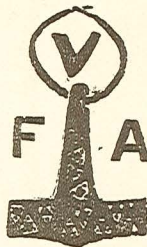
13) Siera bars in i Töndes i en stor bingje i magasinet
i der sto en man i stubsaeta eftersom di bar in den.

Likse påtades i store bar blodsaltring som fick ståte pist.

Sedan sto Töserna i gäla sille, antingen gäla di ur en korg
som stå på en tunna vid bingjen, eller och hade di en bänk
som di gäla av, som en projekt eller man skäpla sille på. Töserna
va två i tre i hvar lag. Två gäla i en sto på kurren i Tonne
i de sille i lag å patta.

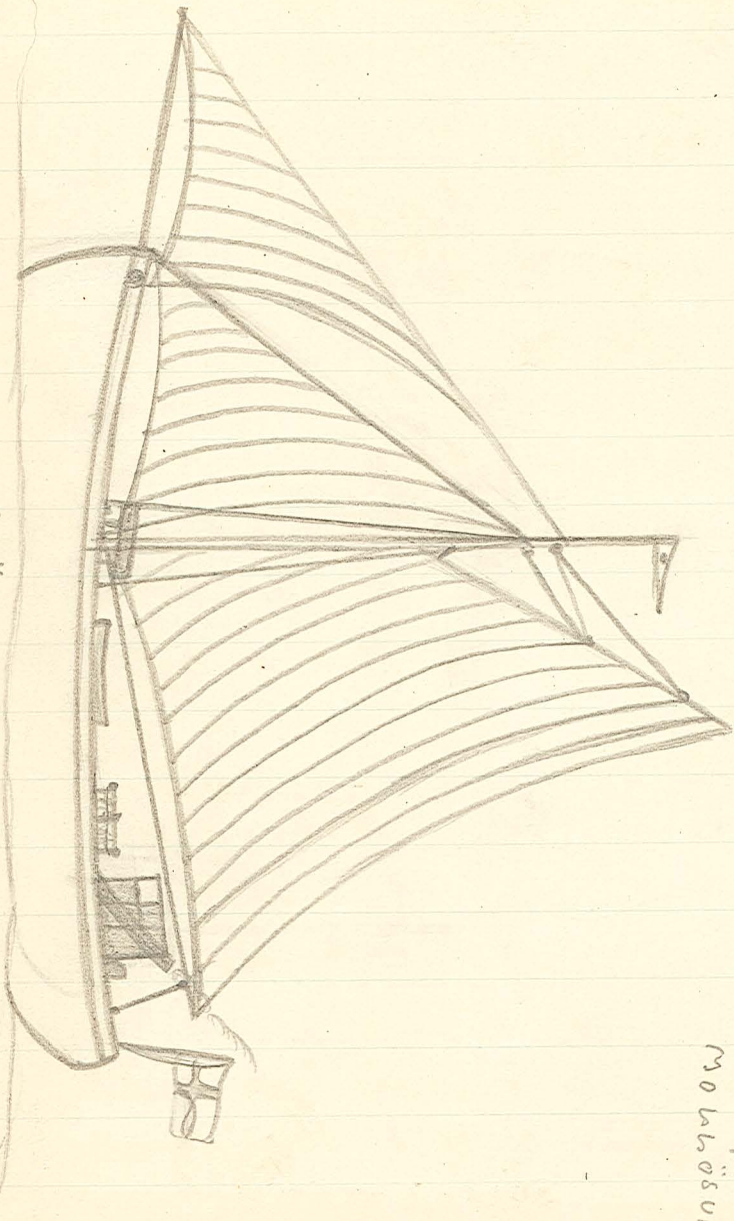
(14) Var sillsaltringen
på stället gick ju var i en tim sille när qväen kom cirka åtta
på qväen. Om dagen bars maten till Töserna av deras anförvan-
ter, var di borta från stället å patta sille (ex) marstrand eller
någon annan plats. Fick ju arbetsgivaren bringa dem nått
gammett hus som di fick bu i. I der va sprikat opp stora
bingjar som Töserna lå i om natta. ^(i tre) Två i var bingje eller korg.
mansfoktet hade rum för sig sjelf. En stund före middags
fick en uti Töserna i varit lag, gå till laget å laga lite mat de
måsta fick di hemifrån sine mammor, den som hade sän.

Gärda å Tönda qvävare, dansades i magasinet
om man vådde god min med förman anarss fick man
vara ude på plan. Men de va skoj i alla fall på den Tia.

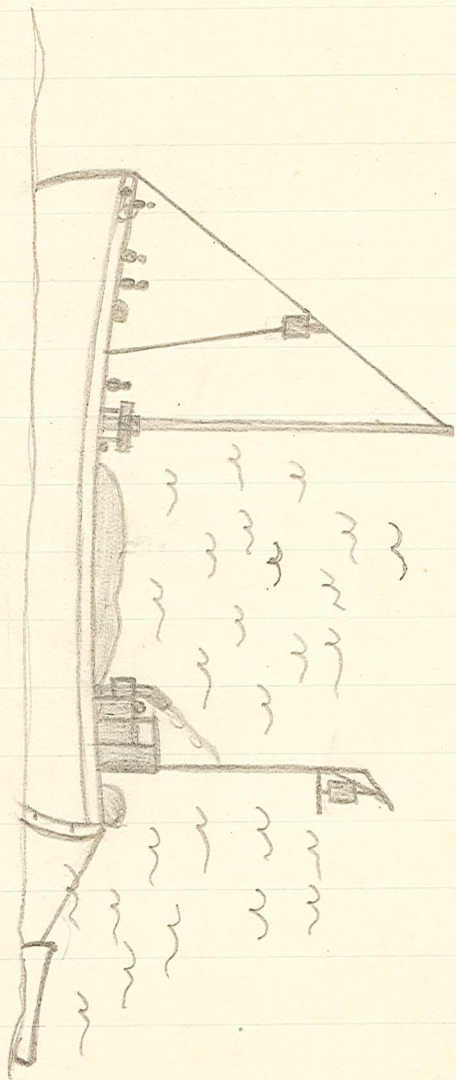
V. F. F.
Acc. 1928

SNOGARE.

RITAM. ARIN. S.
MOLLOSUND.

VAPPAT.

RITAM. ARIN. S.
MOLLOSUND.

V. F. F.
Acc: 1928

Landskap: Göteborgs & Bohus län

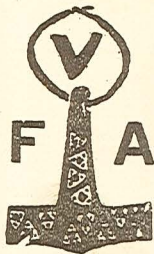
Socken: Mollösund

35

Upptecknat av Albin Johansson ärmas Tills

Berättat av mig själf från 1900 till nu född år 1879 (i Mollösund)

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Uppgiften rör III. Makrillfiske.

1) Makrill feskad med vad, garn och på dörj, med vad och garn likadant som man feskad sig samma Tillsbehör. På Gladörj som släpes ner källväjes mellan vasskorpen och bottnen. Bonndörj som släpes ned till bottnen. (bottnen) Gladörjen med stänger ute när vi seglar. (To ä tre stänger på var sida på båden eller kisterna) ²ä tre dörjer på hvar stang. Dörjernas längd är 20 fann, men man släpar inte längre dörjer än ifrån 3 Till. 11 fann ute på hvar dörj när vi fiskar. Dörjernas grovlek är 16-24- ä 27 garns uti garn nr 8. Tommarnas antal tre ä två Tommar på hvar dörj. Tommarne är uti björnträ hvit eller kulört färg. Blykulor runda som ett ägg men de är nästan bortslagna nu. Nu bezagnar vi blybåtar i form som en julle ifrån 3 Till ett halvt kilo vägt 1 mecka till var stang ä en dörjelåda för hvar man släpar uppåt. bingar som vi slår makrillen i när den intet får komma i låda.

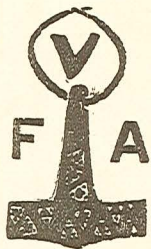
V. F. F.
nr. 1928

Skriv endast på denna sida!

Punkt 3) Det första man gör, kvar morra på makrillfiske i Nordsjön, är att vakta som har kaffevakta från tre till sex på morgon, koker kaffe som de har färdi i dagbräckning, på när de är färdit så ropas upp, alla man upp i res, öppna & drick kaffe, på när man är kommen sej upp, och fått gubbat sömnen ur ögonen, på drickes kaffe, sedan är de alla man på däck & sätta till segel. Sinna gör kvar man upp sinna dörjer, kvar & en i sitt dörjgestö & der får man stå fast hela dan & passa på, för om man går der ifrån kan det snart komma en makrill & hänga sej på, & får han hängt der en stund smurar han & tömmer, (M & G, krok) & segnar man till dörjer, när man då har fått till frukost ever på der, på sätter en man sej till & fläcka, & kocken han går makrillen emellan två gång han koker, och håller vanor till kam som fläcker för han koster makrill i Tunner, som han får stå i, tillis gåsen efter slutat fiske, då börjar påtvingen på däck, liksom fläcking om inte den man har kunnit & fläcka urman med degen & då tändes lyktor & bloss på man kan se & arbeta med matta till om man får gjort ifrån sej, nästa morra slås de Tunnerna igen & fyllas i rummet när de är tid, & lackfyllas.

V. F. F.
acc. 1928

V. F. 97
acc 1928

37

- Punkt 3) Makrifisket på Skagen är sådant att fiskare går ud me
sina små bådar Tidigt på morran, ä fiska te midda så
gå di iland ä säljer ham som han är fisket på auktions
hallen, här hemma går di ud me sinne små jullea också
Tidigt på morran, ä dörjar te fram på förmidda omtrant
Fick kl 11 sen seglar di iland, ä säljer makrif till folk på stätt
te midda, eller ock får di segla till bondant ä sälja den te
bömmerna på godt vikan, mycke strävsamt arbete ä de
- 4) Makrifiskelagera på Nordsjön är ätta ä nio man,
på Skage dörjet ä di tre ä fyra man på hvar båd ä hemma
på dörjet ä di en ä två man på hvar julle.
- 5) De känner inte ofta att fruntimmera hjälper te me
maksillen eller fångstredskapen, ä te ä hjälpe te ä dra
garna på räckorna, är nog bäst att di släpper för dar
är ofta möt me maneda i garnen, ä om kvinnfolket
får maneda på sej, ä de ju besvärligt, ä ble ar me den.
- 6) Om makrien äter menniskokött kan jag ej me fackta
säga, men att han har bitit sej fast i kroppen på en naken
person, som har varit i vatnet de har jag hört. Strickarne på
ryggen liknar en sort skrift men är oläsligt för oss fiskare.

Landskap:

Skåne

38

Socken:

Trelleborg

Upptecknat av

Albin Johansson, år

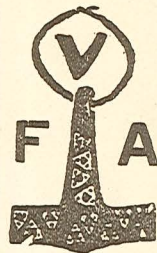
Berättat av

Karl Andersson

född år 1880 (i

Trelleborg)

VÄSTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Uppgiften rör

älredskapen samt fisket. På Skånes sydkust

De nuvarande slädda eller skottlagda älfiskerna (drätterna) äro kartlagda i 1812, men äro troligen mycket äldre. Drätterna äro dels fiskares privata egendom, dels lydande under hemman och arrenderade av fiskare. Förr bedrevs älfiske med rusor (ryssor) som hade 10 femna lingsarm o 8 femna steggarm. Steggarmen vites äro öster allmänna, meningen äro att ålen kommer från öster, det berättas att man i gamla tider i stället för 10 (långarm) byggde ut risstänge från stranden (lanningen). Sedan 1907 användes på syd kusten botten garn som sättes från land ut till ett djup av cirka 7 m garnna (räcka) från botten cirka 1/2 m ovan vattensytan. De hängas på granspolar som numera kranas med motor kraft understrecknad började 1923 med motor driven kja för merkerkning

V. F. -
acc. 1928

38

2)

(älfiske i älredskapen)

Ar pålar de dräjde ente
 läng ti förän me fiskare skaffa sej ligedanna motordriv-
 ora grejor. Då fisket ä plet ska polane dras opp även de gä-
 me mestkraft en motordriven domkrafts krov som me
 en kätting länga, fast nere om påln run to båtar både lyfter
 opp påten. Olige lag (fiskelag) har olige antal garn frä
 to opp te hole garn, som räts i ra frä ete te mio i samme
 ra eftersom di passar på di olige fiskplatserna. de behöfs V. F. F.
 ungefär förti pålar te värt garn. o di ä frä bet te sjutton ad 1928
 alnar länga, pålarne få väre godt stöttade me anker och
 tog, för oet kunne stå i storm, de händer tit ad stormen
 väter ut sammen o då bli garnen mät ronerade, o då
 får fiskare bräte ä ta garnen i land ä både (laga) dom ä seu
 få dom ud igen, Hätst o om de inträffar i mörket, de ä ja
 när de ä mörk måne, uclansöte - (vind på land) ä onner-
 sagga (under dymning) ä sjärneklart som di bäste fängster
 na väntas, de ä kort tid som älfisket prägar der opp nämligen 39
 September ä Oktober månad, Der fiskas me cirka 350 st.

äl botten garn.

3/ (älpiske ä åredskapen) 40

V. F. F.
acc. 1928

Som under fiskesäsongen är utsatta på sydbristen mellan Gistad
ä Falsterbo. Älen säljes mest för export till utland näst till
Danmark ä Tyskland, ä Tjuggår på så sätt att uppköpare seglar
från fiskeplats till fiskeplats ä köper upp av de olika fiskelagen
Fins di får sin kvase fullastad, De är båtar med små hjul i botten
ä vattentäta skott, så der är jämt frist vand i kvasen (båden)
ä di kvasarna lastar cirka tio tusen kilo kvar. Seglar där-
efter med älen till vande till destinationen upplagsplatsen.
Båtarne som brukas vid älpisket der uppe är små öppna motorbåtar
per 17 ä 19 fot långa, 6 fot breda, grundgående, så de lätt kan dras
på land på öppna kusten, även mindre so båtar användes, liksom
fredbottnade främa om cirka två tons dräktighet ä lasta på å garn
i vid ett utsättning och oppbagnig. Då fisket ä slut förkas garnen
ä lägges in i redskapshuset = (sjöboden) med vinter) ä för sommar
lagar fiskare sina garn ä tjärar dem med koltjärna så de är klara
till nästa fiskesäsong. Här nere i Bohuslän brukas
nyssor, Finor, älbäckor som ännas med jordmask, tjuster i en staka fall.

Landskap: Göteborg & Bohus län

Socken: Mollösund

Berättat av: Nils Själ

född år 1879 (i

Mollösund)

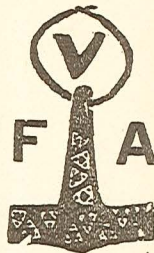
Upptecknat av: Albin Johansson är

Uppgiften rör

Hummerfisket

Tenor riksä mindre garn har brukas såväl för som no. Te ä fiske hummer ä krabtaskeri. (2) En Tenor består av 3 riva gjordas 11 Tenoräppar inberäknad 2 släpkräppor, 2 Tenorrad. endel binder dem hela i ett stycke ä endel binder dem i två halvor, 2. ingångar eller på 1 mad bonn, 2 låspinnar. Tenor är rind för bruka di plata under bonn men de är bortlegat no. Hela Tenor ä överkläd med nät, bunt av groft garn eller gamla stortjänsen (3) Tillhör Tenoräg en länka olika längd efter djupet Tenorätet är hök lika gamla flä väleri lod ä lodlina samt på grundare vann rikare. (4) Tenorna sätes på berga samt om möjligt i bergsrever en ä en, långt ut till sjös sätes di på länk, ang. är al sorts fisk helst färsk, men annars beagnas kalta fiskhuvad ä lang ä lubbhuvad me.

Skriv endast på denna sida!

V. F. F.
acc. 1928

5) Man både roer å sejlar, men når vi skal pøle Tenoma, kenna etter bergslaggenne får vi ro, her har inga rosele brukas, (6) Her på stætt er vi inte mer enn Två man i kvar lag, men her er ju alle på andra stæven som di er Tre man i laget me. saram Stårigan, Master sørne der di har Tenoma ud te sjas, Två man kan ha ifrån fyrtio opp til syttio Tenor i kapp. Di som er Tre man har opp til hundre Tenor, Førtjæsten bytes lika. Ingen Tenkar, Dank-Tena kan ju förefalla om man har någon liten prajk som har ute en Tena för sig sjelv.

V. F. F.
Acc. 1928

7) Man både Tjærer och Sumpar hummern men helst Sumpar den. Strabborra får man ente fder av, en man di mesta gängema kagger å äter opp dem med de

8) samma, Humskar som har rom, kallas ryror, hummer med en klo, en klo enge, hummer utan klør kolla, Hummer som er onjuka. da har han kuppil

9) ur skala, namn på di ulike detarne. Brøstet

9/ rampen eller sjerbben, två klör, den smalaste kluvas för
saxsa, flera mindre ben, liksom två simfenor. Sådan
ger man barnen den te å hålla riktigt me, för då skulle
di bli ofta utsatta för att bli bitna, så då känns de all för
kummen ä mot stark i klöna. (10) Om manen har
nån särdeles inflytande på hummerfiske, är då inte
märkbart (11) Men vi ser ju mot vad att hum-
mern ä stjernfisk. (12) För i Tia fjärades hum-
mern ä fiskare en lång tid, många hade den Ties
fisket, va slut, innan di sålde den Tii oppköpare
de sålde vi den i Tjoge vis. No helst samras vi den
och säljer den flera gånger under fisket, säljer
den efter väge, här på stätt, Ties en oppköpare
som heter Holm ä Olsson, För kunde vi
allt få segla bort te Skyrkesund innan vi fick
sält den Tii en oppköpare som hete Ole
kannad Gill Ole.

V. F. F.

Dec 1928

a Småfiske med garn hemma. Ryssjön användes för ålfiske med ett långt skeggarn på en fyra fem famn långt i en famn djup. fyra bogdar på två ryssa. en ingång vid skeggarn en bolända som ålen går uti, och som öppnas när man ska tömma ålen ur ryssa.) Skäddekas med en stor vi bogda, som släpkes ned på botten i halas opp rätt ofta. matas med helst färsk sill.) Bäckars dendrar vi efter oss när vi rör bort under tangkanten, så ränner de in i dem efter som man ser. Skädegarn å fiske rädspratta i fin tråd nr 46, 6 trådig samma sort blev varvzarn, rankegarn brukas inte här.) Torskegarn 3 alnar långa gravare garn av nr 36, 6 trådig, i dem fiskar vi både Torsk lura å bergsgyltra i.) Trougarn å sölevad brukas inte här.) Matlevad är en vad som kastas på linor å drass till hand, oppfanger all sorts småfisk.

V. F. F.
Acc 1928

Diverse krokfiske

45

B/

Här på stället har vi beqvämt en sort krokfiske.
Storsnöre är mest som vi kallar för storbacker me
tjånser. klä å krok n: 6) gräsojnöre å kummel-
snöre liksom häsnöre å helften så grova som
storbacker, som släppes tve bonn me två krokar
på flera stycken langs båden, matas me sill,
bonn meda av kommissgen klens me två tåmmar
på krok n: 1 å 2, fiskar mäske onakric på.

V. F. F.

Acc 1928

Bonn dörj står vi av häst här, me två tåmmar
på krok n: 0) fiskar velling skäda å smätorst på
Tilka av tenn me två stora krokar på, å en
klen lina i som man släpper tve bonn, å står
å röcker i Tills der kommer fisk och hänger på på
Toskljuster me grova tvassa järnsprät på, som står
fast på en lang stang, å köres ned på olika djup
efter som fisken går.) Medestång som man kan
sitta på lang å fiska me, en lang stang me ett snöre
i å en krok på.

45

46
Ostrontäkt VIII.

V. F. F.
Dec. 1928

På många ställen här runt omkring kan de fiskas ostrer. Ä för att kunna fiskade den, får de använda en sorts släpkass på botten som vi kallar för utka den är av järn och bund nät runtomkring. Liknar som en halvöppnad handkappert. Ä i den är en lång grov lina fast i, som en man står & röcker i när den släpas på botten. Som vi kallar för att fjäcka ostrer, Ä för att komma fram över botten får man segla, Ä ro får hjälp ifall de är två man. De ska vara en Ä to man i hvar lag. När de då får drött en stund, kallas kassen upp Ä tömmas ifall det är ostrer i kassen, Ä sen göres den ut igen te nytt försök. Ä på de viset ligger de hela dagarna igenom. De Ä ett nät kallt Ä enformigt fiske. Ä de mesta dagarna en nät tiden dagspeng och.

Landskap: Göteborgs & Bohus län

Socken: Mullösund

Berättat av mig sjelf med flera född år 1879 (i Mullösund)

49
Upptecknat av Stelin Johansson år

VASTSVENSKA
FOLKMINNES-
ARKIVET

Uppgiften rör

Redskapens tillverkning och preparering

Här har intet blivit spunnit garn, här på stället till annan fiskeredskap än hampa. Till starbacken som fruntimmerna förr i Tia stätt om vintern å spanna av ryck hamp. 3/ för vad å garnbinning å de olika porters bomulls-garn efter grovlek, på fiskeredskabet (3) alla porters garn liksom vad som binnes för hand ej maskinbindning kastas opp en maska om gängen i en lång sträng på ipån 25 famn som man kasta opp sin garnen opp till 60 till hundra tretio famn på ett skädegarn denna trädde de opp på en fjäpp på både tre gångar fjäppen var en aln lång. Sen hängde man det over en stol eller bord hvilket man tyckte var praktiskt för fortgångens skedd. när man skall nysta garn lägges här van på en garnvinda som spurras runt å på nystas i större å mindre nysta.

V. F. F.
acc 1928

Punkt 3)

Redskapens tillverkning & preparering
48.

Nålar för garnbindning gjorde man av hårdt trä såsom
 ask eller ask med öppning i ena ändan som vi kallar för Tonga
 & när vi ska lägga i nålar vänder man nålen i handen utöver
 & fram till man får den full av garn (4) Här i den gamla
 tid band de mycket sinna garn själva. I vissa fall kunde
 de ju tejjas bort den som brade rått det. Den som måste äta
 sig sådant arbete va små pojkar i skolåldern för maden
 & så en femtio öring till dagen. De va många kvinnor
 som va styva garnbindare såväl som bubbarne man
 satt ofta två & två på sida med hvarandra & banan på ett garn
 Barnen hjälpte te & lägga upp trå i nålar. Ofta för en
 bit bröd. fick man då när tiden slant när gånz. blev
 vi mycket glada & kom snart igen för & hjälpa till. Bar-
 nen lärde sig fort i hemmet te & binda i tidigaste
 skolåldern. (5) Intet ofta gick man ihop & binna
 för då ble de ofta bara te & pedde & språka & då senka man
 garnbindningen. man band ofta på kafar. För & kontrollera
 hvarandra. banen trå vid den ena sidan på garnet om moran när man
 börja

V. F. F.
acc. 1928

3

Punkt 7)

49.

Di på ofta åts de är Tur me många rennmasker men de va
 ju bara på spekulationer Tur småpajkar när di ofta band
 sådva, men di mesta gängerna fick man att väre småll &
 skära väck dom & göra ritata masker (8) Hänvisas
 Tur Ekema över piefisket / 9) hur man gjorde ryssor
 hänvisas Tur (Diverse småfiske V 11)

V. F. F.

B.) 10) Tills backor brukas hampa, för som omnämnt ad Acc: 1928

spann det själv av fruntimmerna i huserna. Mo dermot får
 man kollaans gassar. som ä fär di spunt. / Dörjer göras av
 bommesgarn kopnyttas efter olika grovlek. / Tågviske
 göras mycket av kabelgarn.

Redskap som begagnas här / Spinnrock, hampstjärp
 här huvud för hampspinning / Kastvinda för att smu
 ihop sjömansgarn / backslag de är en lång bana som di står
 storbackor på liksom dörjer, banan är över hundra famn lång
 fins här på platsen ä äges av Repslagare Sven Edström
 känselag har vi ett Tills flera i kvar fiskare hus Tur & på tjänsen
 på som vi står själva hvilket Tjuv, smörstikka, nickare /

49

3/4

10) Topp, hjerta, hamprock eller löpare krok Tillhör den stora repslagarebanan, hamprock användes de vanliga spinnrocken

11) Först som vi kallar likar man ihop garnet till den grovleken den part skall vara, antingen de skall vara med tre parter eller två, sen går man ut med dessa parterna en viss länga till backen och dörjer är det ett stort hjul som man vrid på till det är smur nog i parterna en lägges de tillsammans omedels hjertat å mera vridning på hjulet å på står det en man nere i andra ändan å håller i löparekroken. / Till kånser har man uppspikat tjänselaget två å en halv aln i från golvet som man lägger opp ifrån en opp till fyra om gånger som man drar för hand, man kan slå ändå opp till fyrtiofem till till dagen. / hårdörjer liker man först i hästhären så grov den ska vara i hvar part, men på de laget står maskarna som gylt fötter för annars kan man inte smu i kop en på en dörj (ankartåg) / Tälmar, plås på större repslagariet som drives med motor, ett sådant finnes i Uddevalla, Finetåg plås likadant som storbackor

V. F. F.

Acc: 1928

C) Plåten å sänken (12)

51.

Korven får man ju i store skiver. å de sägas eller skäres, i olika storleger i stor korven ska vara, sen skäres den halv rund å plåtas med kniv på V. F. F. kanterna) Plå der är bark som man får ifrån England acc. 1928 å Tyskland, som skalas av träna, när den kommer hit skäres den ren för den ytre skalen) sen sägas den i så stora bitar som flät ska vara) sen skär man de plätt, me nackning på ändarna F. F. F. flägarnt sen vaxas dem med vax. (13)

Dunkar pipfunnor / svansare / välen gjordes av fotogens fet. de var helst tunnbindare som gjorde sådana, Här på stätt va en gammal fiskare som hette Simon Magnusson som gjorde sådana

17) Sänken) Bly sänken användes no mest, för va de runda tegelsten som man köpte i norget liksom mycket me gråsten som man hoggte en rann på mitten (Bly sänken till garn å vad göres med maskineri) Sten påsar var gråsten som man lade i säckremisar och sydde till, användes under skygarn till pyssor / Krabbar / ankare / dräggar) Tjuverkas av en gikes smed som bodde en halv mil härifrån på en plats som heter Nösund somen heter Johansson och lever den dag i de är men gammal är han no.

D/ 15) (Krokar) Här på stället mollosund liva en gammal man som hette Robert Wunsch som gjorde krok, Först klipptes ståltråden av Tiu krogers längd, sen gjordes hattform med en bankniv, sen filades odden med fil, sen böjdes kroger i en mal som sto fast på bordet, sen gjordes ågat på kroger allt för hand, de gjordes flera Tusen på en gång innan förten ninger böja, så la han Tenn i en stekpanna å pätte över elden Tills den var smält, sen la de han en del krok opp i pannan å rödde omkring Tills all kroger var väl förtunnad, så opp ned den å ny i pannan, unna för unna Tills all var förtunnad. De var på 1870 å 1880 Talet berättad av Karl Mörk mollosund

E/ 16) (Preparering) För när man barkade lades waden eller garnen opp i ett stort Kar eller byggd binngge, så haldes vand i stora kittlar som rymde flera hundara kannor när vattnet böja å koka lades kattsion i Tills den var smält, så haldes spatt över waden eller garnen.) Gjära backar då har man kokket gjära i en gryta som en man står över å häver lina nere i grytan med en fjäpp som å skurit ett hag i, som linnan går igenom.

V. F. F.

acc. 1928

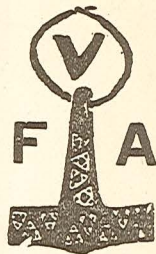
X

53

E 16) Preparering) Så står de två menn akterut å kalas
 lina i genom åsträt, de är gamla hässekraft (strumskraft)
 som vi har virat kring lina för att tjäna ska äinna av,
 när de kommer spesar på backerna hvilka man får många
 genom skar så ropar den man som står över gryta å
 häver åsträt no kommer de spes. å de får de två mennene
 kala smätkare. för annars kalas di honom från färgrysten
 Oljenz de gjorde man helst me mindre garn först å skåde-
 garn.

no prepareras di vadar och garn helst med
 en port syra (namnet är okänt) en liter syra i V. F. F.
 ett stort kar vatten. Syran är så stark att bly får ej 1928
 ligga på garnet för frätas det och fördervad redskapen

Prepareringen kallas för blåbarkning
 första Fabrikören va från Göteborg men bosatt
 i Skarpsund. hans namn är Gunter.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av Nilsen Johansson år

Socken:

Trelleborg

Berättat av

Karl Andersson

född år 1880 (i

Trelleborg

Uppgiften rör

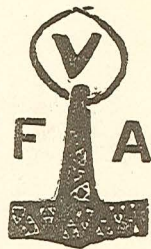
Båtbyggeri samt materiel

På sydskusten och vid Öresund är nog båtbyggerikonsten gammal, men för i tiden gillade fiskarna mest danskbyggda båtar även norskkbyggda mindre båtar-sniper användes. Båtarna voro alla öppna även de s. k. storbåtarna i 24-26 fots längd som användes för siefiske, På 1870 beställde min far, farbror en storbåt i Skoshoved; Danmark det var den första däckade båten i våra trakter den var bara halodäckad d. v. s. däck över aktern intill lastrummet, alla dömdo dem av med livet de skulle snart sänka sig på den båten då de kom på däck skull de gå över bord, men den förutsägelsen gick ej i uppfyllelse ty både öro döda men ingen av dem gick väck på sjön, I slutet på 1870 talet var det ett par

V. F. F.
acc. 1928

ditto båt) fiskare här som försökte själv bygga sig båtar. år 1885 byggde man för en 24 fots nedäckad båt, det var ett prov man tänkte den man väl få så stort värde som materialen men då båten på vägen blev färdig att gå på fisket och skulle provseglas då var det inget i hela fiskeflotten som kunde följa den. Och den båten gick man ej behålla länge. Sen byggde man i hundralat båtar på så sätt blev Anders Jönsson byggmästare för de vida omkring bestända Trilleborgsbåtarna.

2) De första båtarna byggdes i provisoriskt skjul sen 1888 byggdes verkstad av tegel med ganna och bastumma vid ena gaveln. Arbetet bedrevs alltid med handkraft med 3-4 man byggmästaren arbetade alltid samman med de anställda som alltid var kompetenta folk från trakten här, fiskarna som beställde båtar arbetade aldrig sjätte med, smidet beställdes på annan verkstad (smedja). Yrket har gått i arv från

V. F. F.
acc 1928

3) ³⁾ För Te son, när fiskare bestämde bådars betalades ibland
handpenningar Te virke, men gåvor eller traktering Te
#1 båtbyggarna eller han folk, förekom emte, Storleken
på båden bestämdes allti i fot inombords mellan stäv =
varne, Bredd, djup, & bådens dimensioner i övrigt fick
fick allti byggmästaren bestämma de ville emte bestämma
ordna, De fins i enstake fall, fiskare som ä båtbyggarna själva
Derföre ä de min bestämda uppfattning, efter hva jag sett ä erfent
att då de galler ä konstrena bådars, fins de ingen byggmästare
som reder upp den säger så bra, som en fiskare, som bygger
båd efter båd ä själv använder dom, Om han möjligen
upptäcker något fel, ändrar han de näste båd han bygger
Den bådbyggare som bygger ä levererar, ä aldri seglar me
båden, lär ju aldri känna några fel. ä kan följaktligen
aldrig rätta dom, (4) De vanliga verktyg för båd =
bygge är, (Sågar, hyvelar, yxor, hammare, krovång,
bollsax, nitpipa, slägga, borr, borsring, driuborr, naver, passare
vattenpass, lod, Timmerlod, Timmermall att ställas i olika
fasoner, Tringes klämmor (eller klavar) an, m.

V. F. F.
Oct 1928

4/ 4/ Båtbygge) Modeller för båt, kapp luckekarmar

11 m, m. Ritning har använt vid alle båtbygge. Den har allti ritas av byggmästaren. De användes allti, udda modeller för å få en misskeps, (ex) sjer i större) fem i mindre bådar. Detta gäller klinkbyggda bådar, hvilka banas efter bordfyllningen. Deremot kraves, banas eföre, Borden basas i änga i bastista, oppmonterad over panna, varunder erdas me aruskäde från timmer samt stenkol.

V. F. F.

1928

5) Då en båt ska byggas arbetas först köl å stävar färdiga, hvarefter kölen sträckes, å stävarna reses och stävas av, derefter uppsätts modellerna, så börjas bortläggningen, när båden är byggd (borfudd) Lasa modellerna bort, derpå börjas spanningen, skrovet bygges nästan utteslutande av ek, pinna när spanten är färdiga och fastsatta göres inredningen. Plukter, skot, kajinredning, sits för roarmannen, m. m. Sen lägges däckat av prima grenfi fur. (Den andra inredningen av furu å gran) Derefter göres luckekarmar, luckor, kapp, skrovetbord, saxasthöl, båden beslas me vordackor kvarpå ro dret hänges. Sen drives båden, kittas å målas, å är så klar för rigging.

5) Kojerna för i Tia som fiskare låg, va Trasmanskojer) två i kvar-
 je koj - en stor kokspis användes av gammal Fynn, masten
 en i två antingen av fasa eller gaas. Vanten för i Tia
 var av hampa, va äa den av vejjer, Prömtia fick inte
 alla kamarna ombord. För då sa dig gamla att de va otur på havet
 Pengar under masten har varit här i Bohustän i många genera-
 tioner, för de är tur med, har man tror, i tror ännu likesä
 om di kan finna en hästsko, den är di mönna om att få
 den oppspigat på masten eller på posten (Warsel swisstet)

6) När en båd skulle sjösättas, gavs den först order efter di som
 skulle ha båden, på samma gång, som det var många oper-
 fiska, ä di mesta var klädda i lange stövlar, för de behövdes
 för ä kunna vara långt ut, ä passa me uttar under köten
 innan båden flöd, ä så hadde di en planka under sia
 på båden som va säpat för de skulle gå lätt me uttaget
 när båden var kommen i sjön ä uting var reds bjöds av
 båtbyggare kaffe ä brändvindskalva ät den som ville ha.

V. F. F.
acc. 1928

6 natta di över hos byggmästaren wa de ofta dans efteråt på qvällen.
 Skulle di få rest masten vid varvet, på skuce Toppen kras
 me löv, Tecken på att man kom från skogen.

7/ Namnet på båden, brukade alltid af fiskelaget sjelv bestämma
 I många fall kalla skepparn. båden efter namnet på hustrun
 si eller om man hade nåa dotter, å då hade di namnet
 utskart på en båda, som di spiga akta i lart på båden
 innan di gick ifrån byggmästaren & när allting wa färut
 från varvet betalades båten, och om då väderlegen var
 passande segla di hem eller och hade släb av män

9 an båd) Båttyperna visas å planerna, liksom använ-
 des Skutrar inköpta från England, liksom skor platta i bonn
 (snipor typ från norge) jollar bygges på Orust östra liksom
 käger linnebåtar (eller skevbåtar) sillegarnbåtar å vadbåtar
 byggda på Orust, di gamle fiskbådarne wa byggda i sompen
 på Orust, liksom Buvenäs) (P) Hvarken här eller någon an
 av di när ligane ställa fins män båd av gammal typ.

V. F. F.
 Dec 1928

(Bådbygge ä tygn)

60

- 10) Bådtyperna nu ä kutterar inköpta från England ä
Krauebådar, byggda på alige varv ifrån marstrand ä
Te strömstad, (11) Kutterar ä stora krauebådar (se länge
fiske makrifiske) jollar smipor äkar Te småfiske hemma
kågar (se silfiske liksom vådbådar, Di större båtlarne har di
även på längre stads ä kyrkoreber, (12) Tills odd användes
jollar smipor äkar kågar vässingar även har di små segel Tills dem
Tillsbehör äror, Tollar, äsekar, maststige, nor, sortkull, V. F. F. 8
bottentiljar (eller skakar, (barlast malm eller grästen) 1928
Barlasten stigas mycket noze under ska karme, de händer
ibland att lös tyngd man kan ät, flyttas om de er god vind
(läringsbris) eller bedevind kryss) För vi kan se upp Tills
di gamla fiskare som mästare på seglingskonstens
13) område) Småbådar när man ente ä ude förtöjjes di vid
byggor eller vrage (rälar) Störe bådar nu slipdar di i flesta
fall en gång om året för ä driva, måla, ä hobbersyra dom,
m m, krängning eller kölkalsning är bortlagd nu
sen slipper serne kom Te.

60